

بررسی رابطه اختلالات یادگیری با بزهکاری نوجوانان

در بزهکاران مستقر در کانون اصلاح و تربیت تهران

قربان فتحی اقدم^۱

پیمان پسنگگ^۲

چکیده

در این پژوهش به بررسی اختلالات یادگیری با بزهکاری پرداخته شد. به این منظور ۱۰۰ نفر از بزهکاران مستقر در کانون اصلاح و تربیت تهران با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی انتخاب شدند و آزمونهای املاء نویسی، ریاضی و سنجش توانایی خواندن در مورد آنها انجام شد. از اهداف تحقیق بررسی میزان شیوع اختلالات یادگیری در کانون اصلاح و تربیت تهران بود. نتایج نشان داد ۵۰ درصد مجرمین فرزندان اول و آخر بودند و ۶۱ درصد بزهکاران دارای تحصیلات راهنمایی بودند و ۷۴ درصد آنها از سطح درآمد پایینی برخوردار بودند. بررسی فرضیه‌های تحقیق نشان داد که بین اختلالات یادگیری و بزهکاری رابطه‌ی معناداری وجود نداشت ولی بین انواع جرم و توزیع فراوانی آنها با انواع اختلالات یادگیری رابطه‌ی معناداری مشاهده شد و میزان شیوع اختلالات یادگیری در بزهکاران نسبت به افراد عادی بیشتر است.

واژه‌های کلیدی:

اختلالات یادگیری، بزهکاری، نوجوانان

^۱ - عضو هیأت علمی گروه روان شناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ابهر و دانشجوی دکترای روانشناسی عمومی

E-mail: G.FathiAgdam@gmail.com

دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران

E-mail: P.Pasangak@gmail.com

^۲ - کارشناس ارشد روانشناسی کودکان استثنائی www.SID.ir

مقدمه

امروزه، بی‌تردید یکی از مسایل پیچیده و ناراحت کننده که توجه بسیاری از روان شناسان و جامعه شناسان و جرم شناسان را به خود معطوف داشته، موضوع کودکان و نوجوانان بزهکار است که روز به روز گسترش بیشتری می‌یابد، علی‌رغم بهبود وضع زندگی به لحاظ رشد و تحولات فرهنگی و اجتماعی و توسعه و گسترش مراکز و مؤسسات خدمات روان شناختی آمار جرایم ارتكابی کودکان و نوجوانان افسار گسیخته است، دلایل احتمالی زیادی بر این پدیده ناگوار اجتماعی مترتب است که می‌توان به مجموعه ای از عوامل زیستی، روان شناختی، اجتماعی و فرهنگی اشاره کرد. (استفانی، وان و گریم ۲۰۰۶ به نقل از سعید رضائی ۱۳۸۶)

در واقع آنچه می‌دانیم اینست که خانواده و عدم مراقبت درست، تبعیض، نفرت، بدبینی، خشونت، افراط و تفریط، از هم پاشیدگی، بیماری روانی، فقدان دلبستگی، فقدان یا غیبت والدین، کمبودهای عاطفی (ماسن و همکاران ۲۰۰۲) ویژگیهای شخصیتی، عوامل اجتماعی نظیر تراکم جمعیت، محل سکونت، شرایط اجتماعی و تعارضها، صفت‌هایی که در چهارچوب آن به وقوع می‌پیوندد با این پدیده ارتباط دارند.

یکی از زمینه‌هایی که در روان‌شناسی اهمیت ویژه ای دارد، یادگیری است و این مفهوم روان شناختی موضوع پژوهشهای مختلف واقع شده است. از نیمه قرن بیستم مطالعه درباره کودکانی آغاز شده است که حالت و کردار آنان برای بسیاری از پدران و معلمان مهم است زیرا اغلب آنان علیرغم داشتن هوش طبیعی دچار مشکلات مختلفی هستند.

بی‌تردید هر عاملی که روی یادگیری اثر مثبت یا منفی داشته باشد بر کل سیستم فرد تأثیر خواهد گذاشت. یکی از مواردی که روی فرایند طبیعی یادگیری اثر می‌گذارد. و به تبع آن استعدادها، علایق، نگرش، آموزش، کارایی و به طور کلی شخصیت فرد تحت تأثیر آن قرار می‌گیرد، اختلالات یادگیری است.

دانش آموزانی که مدام با احساس شکست ناامیدی و ناکامی مواجه هستند رغبت کمتری برای یادگیری خواندن و نوشتن نشان می‌دهند، به همین دلیل متخصصان درصدد یافتن روشهایی هستند که رغبت آنان را در زمینه یادگیری افزایش دهند.

گروهی از محققان به این نتیجه رسیده‌اند که تعداد افرادی که در بین مبتلایان به ناتوانیهای یادگیری به بزهکاری کشیده می‌شوند در مقایسه با بزهکاران عادی بیشتر است.

مطالعاتی که در این زمینه توسط مورفی (۱۹۸۱) صورت گرفته، نشان می‌دهد که درصد بزهکاران در این گروه ۹ تا ۳۶/۵ درصد متغیر است.

پژوهش‌های کی لینی و رونیوان (۱۹۸۶) نشان داده که ناتوانی یادگیری منجر به شکست‌های مدرسه و شکست‌های مدرسه منجر به بزهکاری می‌شود. (مجموعه مقالات همایش بزه دیدگان ۱۳۸۲)

گراهام (۲۰۰۱) در پژوهشی نشان داده است نا کارآمدی کودکان طبقات اقتصادی - اجتماعی پایین تنها به زمینه خواندن و نوشتن محدود نمی‌شود بلکه آنان در زمینه‌های دیگر مانند ریاضیات نیز با مسائلی روبرو هستند (نورمحمدی، ۱۳۸۲)

بخش قابل توجهی از تحقیقاتی که در زمینه دانش آموزان دچار مشکلات در یادگیری خواندن، نوشتن و حساب کردن شده و نتایج مطالعات آنان بیانگر این مسأله است که کودکان کم سن و این گروه از دانش آموزان در پیش بینی و ارزشیابی تواناییهای خود دچار مشکلات قابل توجهی هستند. (بروکس، ۱۹۹۱ به نقل از نور محمدی، ۱۳۸۲)

سان فورد، آفورد، بویل، پیس و راسین (۱۹۹۲) گزارش کرده‌اند که بیش از نیمی از دانش آموزان در دوره نوجوانی دارای مشکلات رفتاری هستند این مشکلات در طول سالهای تحصیلی ادامه می‌یابد و دانش آموزان را در مراحل بعدی زندگی در معرض مسائل جدی از قبیل شکست تحصیلی (لد ۱۹۸۵ و هیداک ۱۹۸۶) مشکلات رفتاری (لد ۱۹۹۰)، اختلالات رفتاری عاطفی (کوی، داج ۱۹۸۳) بزهکاری (بورین ۱۹۷۸) و ترک تحصیل (فین ۱۹۸۹) قرار می‌دهد (احقر ۱۳۸۵).

نتایج تحقیقات نشانگر آن است که وجود روابط آسیب زا بین کودک و مادر (وسمن ۱۹۹۴) عدم تفاهم بین اعضای خانواده، جو متشنج و آشفته، وابستگی والدین به مواد مخدر و طلاق، فروپاشی ساخت خانواده، جدایی والدین، احساس سرگردانی و بلاتکلیفی و احساس نا امنی (تیبیر ۱۹۹۹) از عوامل مؤثر در رفتار سازش نایافته و بزهکاری و پیامدهای آسیب شناختی برای والدین و فرزندان آن‌ها به ارمغان می‌آورد.

انواع بزهکاری و جرائم احتمالی ریشه در ناسازگاری روانی - اجتماعی دارد (ویدمن ۱۹۹۰) و نتایج پژوهش میدی (۲۰۰۱) بیانگر آن است که بسیاری از مشکلات دانش آموزان در مشکلات خانوادگی آنها ریشه دارد.

تحقیق ریبل (۲۰۰۲) نشان می‌دهد دانش آموزانی که در خانواده‌های آشفته، مستبد، بی‌تفاوت و فروپاشی شده زندگی می‌کنند منفی‌گرا، افسرده، ناسازگار، بی‌انضباط، پرخاشگر و مضطرب هستند و عملکرد تحصیلی پایین و وضعی دارند. پژوهش اوهارا (۲۰۰۳) نشان داد یکی از علل بزهکاری فرار از خانه دانش‌آموزان، بیکاری و اعتیاد والدین به مواد مخدر است. (احقر ۱۳۸۵)

در مطالعه ای که بر روی چهار گروه از دانش‌آموزان دوم ابتدائی که دانش‌آموزان دارای مشکل خواندن، دانش‌آموزان دارای مشکل ریاضی و خواندن و دانش‌آموزان عادی انجام گرفت، نتایج نشان داد هر دو گروهی که دانش‌آموزان دارای مشکل ریاضی بودند نسبت به دانش‌آموزان عادی در اکثر حوزه‌های شناختی ریاضی بدتر عمل کردند. (مانیچ، کایلن ویک ۲۰۰۱، به نقل از یعقوبی ۱۳۸۳).

با توجه به مطالب فوق پژوهشگران رابطه اختلالات یادگیری با بزهکاری را بررسی کرده‌اند.

فرضیه‌های تحقیق

- اختلالات یادگیری با بزهکاری نوجوانان رابطه دارد.
- اختلال خواندن با بزهکاری نوجوانان رابطه دارد.
- اختلال نوشتن با بزهکاری نوجوانان رابطه دارد.
- اختلال ریاضی با بزهکاری نوجوانان رابطه دارد.

روش پژوهش

روشی که در این پژوهش استفاده شده است روش غیر پیمایشی می‌باشد.

جامعه نمونه و آماری:

جامعه آماری مورد مطالعه در این پژوهش تمامی بزهکاران مستقر در کانون اصلاح و تربیت تهران بوده است. در این پژوهش انتخاب آزمودنی‌ها به صورت تصادفی انجام شده و نمونه مورد نظر تعداد ۱۰۰ نفر از بزهکاران مستقر در کانون اصلاح و تربیت تهران انتخاب شدند.

ابزار پژوهش

بزهکار در این پژوهش به نوجوانانی اطلاق می‌گردد که از سوی مراجع قانونی منجر به ارتکاب اعمالی از قبیل سرقت، معاونت در سرقت، کیف زنی، شرارت و... شده و در مراکز اصلاح و تربیت نگهداری می‌شوند و جهت سنجش و تشخیص آنها به پرونده‌های آنان اکتفا شده است.

اختلالات یادگیری:

جهت سنجش مؤلفه‌های اختلالات یادگیری (خواندن، نوشتن و ریاضی) به معرفی ابزارهای مورد استفاده در این پژوهش پرداخته می‌شود.

الف: فرم سنجش توانایی خواندن (آزمون خواندن):

این فرم دو متن خواندنی برابر و پایه چهارم و پنجم دارد و هر کدام از این متن‌ها حدود ۱۰۰ کلمه دارد که از بخش‌های مختلف کتاب فارسی پایه‌های چهارم و پنجم انتخاب شده است. بر اساس میزان اشتباه‌های فرد در خواندن، نمره او تعیین می‌شود که نمرات در دامنه صفر تا ۱۰۰ قرار می‌گیرد و دانش آموزی که در خواندن متن، بیش از ۲۵ درصد را اشتباه بخواند نارسا خوان شناخته می‌شود. در این پژوهش، میانگین‌ها مؤید میزان اشتباه از خواندن کودکان است. پایایی و ضریب قابلیت اعتماد آزمودنی به روش بازآزمایی به فاصله دو، ۸۴ درصد بدست آمده است. (نورمحمدی، ۱۳۸۲)

ب: آزمون املاء نویسی:

بر اساس نظر مریم سیف نراقی می‌توان از آزمونهای خواندن برای املاء نویسی نیز استفاده کرد. در این پژوهش متن‌های آزمون خواندن برای املاء نویسی استفاده شد و دانش آموزی که در نوشتن بیش از ۳۰ غلط داشته باشد، نارسا نویس شناخته می‌شود.

ج. آزمون ریاضی:

برای سنجش ریاضی از روش ارزیابی غیر رسمی استفاده شد که پس از تحلیل خطاها و تجزیه و تحلیل غلط آنها مشکل ریاضی آنان بررسی شد. رایجترین شیوه ارزشیابی مهارت‌های محاسبه‌ای روش تحلیل خطاهاست. تحلیل خطا و گفتن مراحل با صدای بلند برای ارزیابی استدلال ریاضی کاملاً کاربرد دارد.

روش تجزیه و تحلیل آماری

برای تجزیه و تحلیل آماری داده ها از نرم افزار SPSS استفاده شده است و از روش آمار توصیفی (درصد و میانگین) و روش استنباط آماری، از روش غیر پارامتریک خی دو استفاده شده است.

نتایج و یافته‌های پژوهش:

الف: یافته‌های توصیفی

در این بخش، یافته‌های توصیفی به صورت جداول و نمودارها ارائه می‌شود.

جدول (۱): توزیع فراوانی انواع جرم در بزهکاران

انواع جرم	سرق	مشارکت در جرم	خرید و فروش مواد مخدر	ضرب و جرم	اعمال منافی عفت	سایر	جمع
فراوانی	۳۳	۸	۱۵	۲۰	۱۰	۱۴	۱۰
درصد	۳۳	۸	۱۵	۲۰	۱۰	۱۴	۱۰۰

با توجه به اطلاعات جدول (۱) بیشترین جرم بزهکاران سرقت بوده که در ۳۳ درصد آنان دیده شده است و کمترین میزان جرم، اعمال منافی عفت بوده که ۱۰ درصد را به خود اختصاص داده است.

جدول (۲): توزیع ویژگی‌های بزهکاران

متغیر	سطوح	فراوانی	متغیر	سطوح	فراوانی
سن	۱۵	۹	میزان هوشبهر مددجویان	۷۰-۹۰	۴۰
	۱۶	۲۵		۹۰-۱۱۰	۴۹
	۱۷	۴۶		۱۱۰-۱۳۰	۱۰
ترتیب تولد	۱۸	۱۸	تحصیلات مددجویان	بالتر و ۱۳۰	۱
	اول	۲۴		ابتدایی	۱۸
	دوم	۲۲		راهنمایی	۶۱
	سوم	۱۵		متوسطه	۱۹
	چهارم	۱۳		دیپلم	۲
سابقه قبلی بزهکار	پنجم ششم و بیشتر	۱۰ ۱۶			
	دارد	۵۲			
	ندارد	۴۸			

جدول (۲) نشان می‌دهد بیشترین حیطة سنی بزهکاران ۱۷ سالگی می‌باشد و توزیع میزان هوشی مددجویان نشان می‌دهد ۴۹ درصد هوشی ۹۰-۱۱۰ می‌باشد که در حد میانگین جامعه می‌باشد.

ترتیب تولد بزهکاران نشان می‌دهد فرزند اول و آخر و تعداد فرزندان زیاد آنان را آسیب پذیرتر می‌نماید. ۶۱ درصد بزهکاران در مقطع راهنمایی تحصیل نموده‌اند و مشکلات تحصیلی مانع ادامه تحصیل آنان شده است. و ۵۲ درصد بزهکاران سابقه قبلی دارند یعنی احتمال آسیب پذیری برای بزهکاران بسیار بالاست

جدول (۳): توزیع ویژگیهای افراد خانواده بزهکاران

متغیر	سطوح	فراوانی	متغیر	سطوح	فراوانی
سن مادران مددجویان	۲۹-۳۴	۶	سن پدران مدجویان	۳۵-۴۰	۲۹
	۳۵-۴۰	۴۹		۴۱-۴۶	۲۵
	۴۱-۴۶	۱۴		۴۷-۵۲	۱۳
	۴۷-۵۲	۲۰		۵۳-۵۸	۱۹
شغل مادران مددجویان	خانه دار	۹۰	شغل پدران مدجویان	آزاد	۳۹
	کارمند	۱		کارگر	۲۹
	کارگر	۸		کارمند	۸
	بازنشسته	۱		نظامی	۱
تحصیلات مادران مددجویان	بی سواد	۳۹	تحصیلات پدران مددجویان	بی سواد	۲۳
	ابتدائی	۲۷		ابتدائی	۳۸
	راهنمایی	۱۹		راهنمایی	۱۷
	دیپلم	۱۳		دیپلم	۱۷
	فوق لیسانس و لیسانس	۲		فوق دیپلم و لیسانس	۵
تعداد خواهر و برادر مددجویان	۱-۲	۲۰	توزیع درآمد	زیر ۱۰۰۰۰۰ تومان	۱۴
	۳-۴	۳۲		۲۰۰ تا ۱۱۰ هزار تومان	۳۶
	۵-۶	۲۲۶		۳۰۰ تا ۲۱۰ هزار تومان	۲۴
	۷-۸	۱۸		۴۰۰ تا ۳۱۰ هزار تومان	۶
	و بیشتر	۴		۵۰۰ تا ۴۱۰ هزار تومان	۹
				۶۰۰ تا ۵۱۰ هزار تومان و بالاتر از ۶۱۰ هزار تومان	۴ ۶

با توجه با اطلاعات جدول (۳) در ویژگیهای افراد خانواده بزهکاران به نتایج زیر می‌رسیم.

۱. توزیع سنی مادران بزهکار نشان می‌دهد ۵۴ درصد سن پدران در حیطه سنی ۵۲-۴۰ می‌باشند یعنی والدین میانسال باید در مراقبت و تربیت فرزندان تلاش بیشتری کنند.
۲. شغل مادران نشان می‌دهد، ۹۰ درصد مادران خانه دار می‌باشند و ۳۹ درصد مادران شغل آزاد دارند.
۳. تحصیلات مادران نشان می‌دهد، ۹۰ درصد مادران خانه دار می‌باشند و ۳۹ درصد مادران شغل آزاد دارند.
۴. تحصیلات والدین نشان می‌دهد، ۳۹ درصد مادران بی‌سواد بوده و ۳۸ درصد پدران تحصیلات ابتدایی دارند، یعنی تحصیلات پایین می‌تواند آسیب پذیری فرزندان را بیشتر کند.
۵. توزیع درآمد خانواده‌ها نشان می‌دهد ۷۴ درصد خانواده بزهکاران دارای درآمد زیر ۳۰۰ هزار تومان در ماه می‌باشند که نشانگر این است ضعف امکانات مالی در آسیب پذیری کودکان و نوجوانان مؤثر می‌باشد.

جدول (۴): توزیع نمرات ریاضی در بزهکاران

سطوح نمرات	۰-۵	۵-۱۰	۱۰-۱۵	۱۵-۱۷	۱۷-۲۰
فراوانی	۱۲	۱۸	۵۰	۱۵	۵

با توجه به اطلاعات جدول (۴) که توزیع نمرات ریاضی بزهکاران بر اساس آزمون ریاضی را نشان می‌دهد، نیمی از آزمودنیها (۵۰ درصد) دارای نمرات متوسط می‌باشند و ۱۲ درصد از آزمودنیها دارای اختلال ریاضی می‌باشد یعنی میزان نمرات آنها در امتحان ریاضی بسیار ضعیف می‌باشد.

جدول (۵): توزیع نمرات خواندن در بزهکاران

سطوح نمرات (اغلاط در خواندن)	۱-۹	۱۰-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵ و بالاتر
فراوانی	۱۵	۵۸	۱۷	۱۰

با توجه به اطلاعات جدول (۵) که توزیع نمرات خواندن بزهکاران بر اساس متون فارسی را نشان می‌دهد. ۱۰ نفر یعنی ۱۰ درصد آزمودنیها دارای اختلال خواندن می‌باشد و تعداد غلط خواندن آنها از ۲۵ مورد بیشتر است.

جدول (۶): توزیع نمرات نوشتن در بزهکاران

۳۰ و بالاتر	۲۵-۲۹	۱۱-۲۵	۱-۱۰	سطوح نمرات (اغلاط درنوشتن)
۸	۱۵	۴۰	۳۷	فراوانی

با توجه به اطلاعات جدول (۶) که توزیع نمرات املاء بر اساس متون فارسی را نشان می‌دهد ۱۵ درصد آزمودنیها نمرات بسیار ضعیف بدست آورده و تعداد غلط املائی آنان بسیار است و در ۸ درصد آزمودنیها اختلال نوشتن و املاء با غلط بالای ۳۰ لغت دیده می‌شود.

ب: استنباط آماری

آزمون فرضیه اصلی پژوهش

جدول (۷): بین اختلالات یادگیری و بزهکاری

سطح معناداری	اختلال یادگیری	متغیرها
$\alpha = 0/54$	$r = 0/061$	انواع جرم بزهکاران

با توجه به جدول (۷) چون ضریب همبستگی بدست آمده $r = 0/061$ در سطح معناداری ($\alpha = 0/54$) معنادار شده است و از $0/05$ بزرگتر است و نتیجه می‌گیریم فرضیه صفر (H_0) تأیید می‌شود و با احتمال ۹۵ درصد فرضیه خلاف (H_A) رد می‌گردد. یعنی با احتمال اطمینان ۹۵ درصد بین اختلال یادگیری و بزهکاری رابطه معناداری وجود ندارد.

جدول (۸): بین اختلال یادگیری خواندن و بزهکاری رابطه معناداری وجود دارد

متغیرها	اختلال خواندن	DF	α	X2 جدول
بزهکاری	X2=0	۱	0/05	۳/۸۴

با توجه به جدول (۸) چون X^2 بدست آمده ($X^2=0$) از X^2 جدول $\alpha=0/05$ و $df X^2=1$ کوچکتر است پس فرضیه صفر (H_0) تأیید می‌شود و با احتمال ۹۵ درصد فرضیه خلاف رد می‌گردد یعنی با ۹۵ درصد اطمینان بین احتمال یادگیری خواندن و بزهکاری رابطه معناداری وجود ندارد.

جدول (۹): بین اختلال یادگیری نوشتن و بزهکاری رابطه معناداری وجود دارد

متغیرها	اختلال نوشتن	DF	α	X2 جدول
بزهکاری	X2=0	۱	۰/۰۵	۳/۸۴

با توجه به جدول ۹ خی دو جدول بدست آمده ($X^2=0$) از جدول (X^2) با درجه آزادی یک و $\alpha=0/05$ کوچکتر است. بین اختلال یادگیری نوشتن با بزهکاری رابطه معناداری وجود ندارد.

جدول (۱۰): رابطه‌ی بین اختلال یادگیری ریاضی و بزهکاری

متغیرها	اختلال ریاضی	DF	α	X2 جدول
بزهکاری	X2=0	۱	۰/۰۵	۳/۸۴

با توجه به جدول (۱۰) خی دو بدست آمده ($X^2=0$) از جدول (X^2) با درجه آزادی یک و $\alpha=0/05$ کوچکتر است، پس فرضیه تأیید شده و فرض خلاف رد می‌گردد یعنی با احتمال ۹۵ درصد اطمینان بین اختلال یادگیری ریاضی با بزهکاری رابطه معناداری وجود ندارد.

بحث و نتیجه گیری

پژوهشهای مختلف نشان می‌دهند که بین سطح سواد، هوش عمومی، فاصله تولد، شغل والدین، نرخ مدرسه‌گریزی، ارتباطات اجتماعی و مشکلات تحصیلی نوجوانان بزهکار و نوجوانان عادی ارتباط معناداری وجود دارد. (رضایی، ۱۳۸۵)

اغلب نوجوانان بزهکار از خانواده‌هایی هستند که سابقه مهاجرت از شهری به شهر دیگر، از روستا به شهر، سابقه محکومیت والدین، تحصیلات والدین، سبک تربیتی والدین، سطح درآمد پایین و تعداد زیاد اعضای خانواده در آنان دیده می‌شود. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد ۵۰ درصد از بزهکاران دارای هوشبهر ۹۰-۱۱۰ می‌باشند و ۲۴ درصد فرزندان اول و ۲۶ درصد فرزندان آخر می‌باشند و نشانگر این است که فرزندان اول و آخر و تعداد زیاد فرزندان، آنان را آسیب پذیر می‌نمایند که با پژوهش رضایی (۱۳۸۵) همخوانی دارد و در این پژوهش نیز ۶۱ درصد بزهکاران تا مقطع راهنمایی تحصیل نموده‌اند.

توزیع نمرات آزمون خواندن و نوشتن نشان می‌دهد که نیمی از این آزمودنی‌ها دارای افت تحصیلی بوده و نمرات پایین در خواندن و نوشتن به دست می‌آورند که با نتایج پژوهش نور

محمدی (۱۳۸۲) همخوانی دارد. وی به این نتیجه رسیده است که بیشتر دانش آموزانی که در زمینه تحول خودکار آمدی مشکل دارند، دچار مشکل در یادگیری و خواندن و نوشتن و حساب کردن می‌باشند.

یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد ناتوانایی یادگیری منجر به شکست‌های مدرسه و بزهکاری می‌گردد که با پژوهش رونیوان (۱۹۸۶) همخوانی دارد و این دانش آموزان تقصیر عدم موفقیت خود را در مدرسه به جای این که به عهده بگیرند به گردن دیگران می‌اندازند. بررسی ویژگی‌های خانواده بزهکاران نشان می‌دهد سطح درآمد خانواده‌ها پایین می‌باشد و تعداد زیاد خواهر و برادر بزهکاران با احتمال آسیب پذیری آنان ارتباط دارد که با پژوهش نوایی‌نژاد (۱۳۵۹) همخوانی دارد و نشان می‌دهد که عده زیادی از والدین بزهکاران بیکار، تحصیلات پایین و وضعیت اقتصادی ضعیف دارند.

بررسی فرضیه‌های پژوهش نشان می‌دهد هیچ کدام از فرضیه‌های تحقیق تأیید نمی‌شود. یعنی بین اختلالات یادگیری و بزهکاری رابطه معناداری بدست نیامد، همچنین در بررسی انواع اختلال یادگیری یعنی اختلال خواندن، نوشتن و ریاضی با بزهکاری، رابطه معناداری مشاهده نگردید.

این تحقیق نشان می‌دهد که با توجه به انواع جرم و توزیع فراوانی آنها در نمونه‌های تحقیق بین فراوانی خواندن، نوشتن و ریاضی و انواع جرم رابطه معناداری وجود دارد. و یعنی بین توزیع فراوانی آنها و انواع جرم با هم رابطه معناداری دیده می‌شود که می‌تواند زمینه بزهکاری باشد.

یافته‌های این تحقیق مؤید این است که اختلال خواندن (۱۰ درصد)، اختلال نوشتن (۸ درصد) و اختلال ریاضی (۱۲ درصد) در بزهکاران دیده می‌شود که نسبت به میانگین رواج این اختلال (۱۰-۲ درصد) بیشتر می‌باشد.

پیشنهادهای کاربردی

پیشنهادهای کاربردی زیر بنظر می‌رسد:

۱. آگاه نمودن والدین از ویژگی‌های اختلالات یادگیری و تأثیر آن بر رفتار نوجوانان.
۲. بررسی اختلالات یادگیری با اختلالات روان شناختی دیگر.
۳. همکاری دانشگاهها با کانون‌های اصلاح و تربیت در طرح‌های پژوهش کاربردی و اعزام دانشجویان جهت کارورزی.

۴. استفاده از فنون یادگیری جهت تشویق مددجویان و آموزش رفتار بهینه.
۵. آموزش به والدین نوجوانان بزهکار جهت تعامل مطلوب خانه.
۶. به پژوهشگران تأکید شود در بکار بردن ابزار تحقیق احتیاط لازم را به عمل آورند.
۷. دانش آموزان مشکل دار در مدارس نباید به عنوان افرادی شاخص و بر چسب خورده معرفی می‌شوند و در برخورد با آنان باید جانب احتیاط را رعایت نمود.
۸. بررسی جو حاکم بر خانواده ی بزهکاران و بررسی شیوه تربیتی در خانواده انجام پذیرد.
۹. در برخورد با نوجوان بزهکار، هم حمایت والدین مد نظر قرار گیرد و هم استقلال عاطفی نوجوان محترم شمرده شود.

منابع فارسی

۱. احقر، قدسی (۱۳۸۵)، بررسی نقش عوامل خانوادگی در میزان سازش یافتگی عاطفی، اجتماعی و آموزش دانش آموزان مقطع راهنمایی سراسر کشور، مجله علوم روان شناختی، شماره ۱۹.
۲. احمدی، سید احمد (۱۳۸۷)، روان شناسی نوجوانان و جوانان، اصفهان، انتشارات ارژنگ.
۳. انجمن روان پزشکی امریکا (۱۳۸۳)، راهنمایی تشخیص آماری اختلال های رفتاری، ترجمه محمد رضا نیک خو و همکاران، تهران، نشر سخن.
۴. دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان (۱۳۸۲) مجموعه مقالات اولین همایش تبیین علمی بزه دیدگان و راه کارهای پیشگیرانه، اصفهان.
۵. درویزه، زهرا (۱۳۸۰)، مقایسه رابطه ی هم دلی مادران و دختران نوجوان با اختلال های رفتاری دختران (سازگار، ناسازگار، بزهکار) در تهران، مجله مطالعات روان شناختی شماره ۱.
۶. رضایی، سعید و همکاران (۱۳۸۶)، بررسی تحلیل تأثیر ابعاد اجتماعی، خانوادگی، ویژگی های شخصی، شناختی در بوجود آمدن بزهکاری، روان شناسی کاربردی، شماره ۴.
۷. سیف نراقی، مریم، نادری، عزت اله (۱۳۸۳)، نارسائی های ویژه در یادگیری، چاپ ۳، تهران، مؤسسه فرهنگی و انتشارات مکیال.
۸. نوایی نژاد، شکوه (۱۳۶۰) بررسی علل بزهکاری نوجوانان در کانون های اصلاح و تربیت، تهران، بی نا.
۹. نور محمدی، فرحناز (۱۳۸۲) تأثیر راهبردهای شناختی و رایانه ای در افزایش خودکار آمد سازی دانش آموزان نادرست نویس، مجله علوم روان شناختی شماره ۸.
۱۰. یعقوبی، ابوالقاسم (۱۳۸۳)، تأثیر آموزش راه بردهای فرا شناختی بر بهبود عملکرد خواندن دانش آموزان نارسا خوان پسر، مجله مطالعات روان شناختی شماره ۱.

منابع انگلیسی

1. Meidi (2001) Influence of extraversion and neuroticism on subjective well-being, Journal of personality and social psychology.
2. Richman (1983) Behavior disorder of children and adolescents in assessment etiology and intervention. Englewood cliff S.N.J prentice-Hall
3. Teyber (1999) Helping children cope with Divorce. New york Macmillan. Inc.
4. Wesman (1994) Similarities in response to flexitime in the treatment of children and adolescents with OSD, journal of the American Academy of child and Adolescent psychiatry.